

Карпінський Борис Андрійович

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Karpinsky Borys

*Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Public administration and Business management
Ivan Franko National University of Lviv
ORCID: 0000-0001-5996-7724*

Карпінська Олена Борисівна

*кандидат юридичних наук, адвокат
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Karpinska Olena

*PhD in Law, Lawyer
Ivan Franko National University of Lviv
ORCID: 0000-0001-7698-8404*

DOI: 10.25313/2520-2294-2025-3-10781

НЕГАТИВНА СИНЕРГІЙНІСТЬ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВОТВОРЧОГО ПАТРІОТИЗМУ НАЦІЇ: ДЕТЕРМІНАНТНО-ІНДЕКСНИЙ ПІДХІД

NEGATIVE SYNERGY IN THE SYSTEM OF STATE-CREATING PATRIOTISM OF NATION: A DETERMINANT-INDEX APPROACH

Анотація. Вступ. Патріотизм як соціальний феномен є важливим елементом сталого розвитку, національної ідентичності, консолідації суспільства та забезпечення стабільності держави в глобалізованому середовищі. Однак, у процесі його формування можуть виникати негативні явища, які породжують негативну синергійність. Детермінантно-індексний підхід до цієї проблеми передбачає комплексний аналіз причинно-наслідкових зв'язків, які призводять до негативних ефектів з їх концентрованою на національній ідентичності, обмежуючи тим прояв державотворчого патріотизму нації.

Мета. Метою дослідження є виділення негативної синергійності у системі державотворчого патріотизму нації (ДТПН) з розробкою інструментарію її оцінки на основі детермінантно-індексного підходу.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження стали наукові праці та статистичні дані українських і міжнародних інституцій. Залучено також засадничі положення детермінантно-індексного підходу (для розгляду окремих детермінант сталого розвитку країн-членів Європейського Союзу та України за глобальної економічної нестабільності й трансформаційних впливів у динаміці) і логічного узагальнення (при формулюванні підсумкових висновків).

Результати. У науковій статті розкрито феномен негативної синергійності як детермінантного прояву в системі ДТПН. Обґрунтовано, що негативна синергійність створює ефект доміно, коли накопичення проблем у позиції громадян призводить до системної кризи в економіці та руйнування основ ДТПН. Вперше сформовано інструментарний апарат щодо проблематики та систематизовано індекси, які сприяють формуванню негативної синергії, тобто ситуації. До таких комплексних індексів віднесено: соціальну напруженість, економічну нестабільність, політичну нестабільність, зовнішні загрози. На основі цього визначено, що для країн-членів Європейського Союзу (в межах дослідження 2013–2023 роки) негативна синергійність зросла під час криз (міграційна, COVID-19, війна в Україні), але залишається на помірному рівні. Водночас, в Україні спостерігається високий рівень негативної синергійності через внутрішні та зовнішні кризи, з різким наростанням у 2022 році через повномасштабну війну.

Доведено, що для подолання негативної синергійності в системі ДТПН необхідні не лише реактивні заходи, але й проактивні стратегії, спрямовані на попередження виникнення та посилення негативних факторів. Подолання негативної

синергійності є спільною відповідальністю як держави, так і громадянського суспільства для забезпечення стабільності, єдності та патріотичного настрою в суспільстві.

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на можливостях уникнення негативної синергійності шляхом конкретизації і активізації використання потенціалу ДТПН в умовах глобальної економічної нестабільності.

Ключові слова: економіка, сталий розвиток, негативна синергійність, детермінанта, державотворчий патріотизм нації, Європейський Союз, індекс, динаміка, глобальна економічна нестабільність, оцінка.

Summary. Introduction. Patriotism as a social phenomenon is an important element of sustainable development, national identity, consolidation of society and ensuring the stability of the state in a globalized environment. However, in the process of its formation, negative phenomena may arise that generate negative synergy. The determinant-index approach to this problem involves a comprehensive analysis of the causal relationships that lead to negative effects with their concentration on national identity, thereby limiting the manifestation of the nation's state-building patriotism.

Purpose. The aim of the study is to identify negative synergies in the system of state-creating patriotism of nation (SCPN) and to develop tools for its assessment based on the determinant-index approach.

Materials and methods. The research materials are scientific works and statistical data from Ukrainian and international institutions. The fundamental provisions of the determinant-index approach (to consider certain determinants of sustainable development of the European Union member states and Ukraine in the context of global economic instability and transformational influences in the dynamics) and logical generalization (in formulating the final conclusions) were also used.

Results. The article reveals the phenomenon of negative synergy as a determinant manifestation in the system of SCPN. It is substantiated that negative synergy creates a domino effect, when the accumulation of problems in the position of citizens leads to a systemic crisis in the economy and the destruction of the foundations of the SCPN. For the first time, the author has formed an instrumental apparatus on the issues and systematized indices that contribute to the formation of negative synergy, i.e., the situation. These complex indices include: social tension, economic instability, political instability, and external threats. Based on this, it was determined that for the European Union member states (within the framework of the 2013–2023 study), negative synergies increased during crises (migration, COVID-19, war in Ukraine), but remain at a moderate level. At the same time, Ukraine has a high level of negative synergies due to internal and external crises, with a sharp increase in 2022 due to a full-scale war.

It is proved that in order to overcome the negative synergy in the system of SCPN, not only reactive measures are needed, but also proactive strategies aimed at preventing the emergence and intensification of negative factors. Overcoming negative synergies is a shared responsibility of both the state and civil society to ensure stability, unity and patriotic mood in society.

Prospects. In further research, it is proposed to focus on the possibilities of avoiding negative synergies by specifying and intensifying the use of the potential of the SCPN in the context of global economic instability.

Key words: economy, sustainable development, negative synergy, determinant, state-creative patriotism of nation, European Union, index, dynamics, global economic instability, assessment.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де глобалізація, політичні кризи, економічні виклики та соціальні трансформації стають все більш вираженими, питання формування та підтримки державотворчого патріотизму нації на належному рівні набуває особливої актуальності. Патріотизм як соціальний феномен є важливим елементом національної ідентичності, консолідації суспільства та забезпечення стабільності держави. Однак у процесі його формування можуть виникати негативні явища, які породжують *негативну синергійність* — ефект, коли сукупність негативних факторів призводить до значно більшого зниження ефективності системи, ніж можна було б очікувати від кожного фактора окремо [5–6].

Водночас, за своїм змістовим наповненням, *державотворчий патріотизм нації (state-creative patriotism of nation)* — це все, що народ загалом та кожен громадянин зокрема роблять в інтересах творення незалежної, суверенної, цивілізованої держави. За своєю природою означений патріотизм можливо оцінювати на основі використання двох підходів: якісного та кількісного (податкового) [4; 7–8].

Негативна синергійність у системі державотворчого патріотизму нації (ДТПН) проявляється через комплексну взаємодію таких детермінант (причин), як: соціальна напруженість (нерівність, конфлікти, відчуття несправедливості); економічна нестабільність (безробіття, інфляція, зниження рівня життя); політична нестабільність (корупція, недовіра до влади, часті зміни політичного курсу); зовнішні загрози (військові конфлікти, санкції, економічний тиск).

Наведені детермінанти, взаємодіючи між собою в умовах глобальної економічної нестабільності, можуть значно послабити патріотичні настрої в суспільстві, призводячи до роз'єднання громадян, зниження довіри до державних інституцій та втрати віри в майбутнє держави. Наприклад, економічна криза може посилити соціальну напруженість, що, у свою чергу, призведе до політичної нестабільності та зростання зовнішніх загроз. Така взаємодія створює ефект доміно, який значно ускладнює процес як формування ДТПН, так і його активізацію [1–16].

Дослідження негативної синергійності в системі ДТПН є важливим для розуміння механізмів, які

впливають на консолідацію суспільства, а також для розробки ефективних стратегій, спрямованих на подолання цих негативних явищ. У контексті України, яка переживає складний період війни, економічних викликів та внутрішніх трансформацій, означена тема стає особливо актуальною. Аналіз негативної синергійності дозволяє виявити ключові проблеми та запропонувати ефективні шляхи їх вирішення, що є важливим кроком до фундаменталізації міцної, єдиної та патріотично налаштованої нації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Негативна синергійність потребує та й акцентує увагу на необхідності комплексного підходу до оцінки прояву державотворчого патріотизму нації, коли враховується не лише кожен окремих фактор, а й їхній сукупний вплив [4–8].

Зазначимо також, що вже наявні дослідницькі методи щодо поєднання можливостей мультидисциплінарних засад (економіки, управління, права, психології тощо) в контексті розгляду проблематики негативної синергійності, зокрема:

- нерівномірності територіального розвитку та погіршення стану навколишнього середовища, Аркурі А. (Arcuri A.) [10];
- негативні ефекти від неузгодженості економічних регуляцій, Портер М. Е. (Porter M. E.) та Клас Л. (Claas L.) [14];
- неузгодженість між національними та глобальними економічними процесами як джерело негативних наслідків, Родрік Д. (Rodrik D.) [15];
- негативні ефекти від неузгодженості заходів між міжнародними інституціями та національними економіками, Стігліц Дж. Е. (Stiglitz J. E.) [16];
- застосування аналітики стійкості в моделюванні ланцюга поставок (щодо COVID-19), Голан М. С. (Golan, M. S.), Джернеган Л. Х. (Jernegan L. H.) та Лінков І. (Linkov I.) [12].

Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць, досі не сформовано узагальненого підходу до системного поєднання положень глобальної економічної нестабільності, особливостей міжнародних економічних відносин з можливостями уникнення прояву (наслідків) від негативної синергійності з тенденційною взаємодією в системі державотворчого патріотизму нації. Вагомість й актуальність означеного стали передумовою для проведення цілеспрямованого дослідження.

Метою роботи є виділення негативної синергійності у системі державотворчого патріотизму нації з розробкою інструментарію її оцінки на основі детермінантно-індексного підходу.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження стали конкретні наукові праці та статистичні дані українських і європейських інституцій. В процесі дослідження залучено засадничі положення детермінантно-індексного підходу (для розгляду окремих детермінант сталого розвитку країн-членів Європейського Союзу та України за глобальної еко-

номічної нестабільності й трансформаційних впливів у динаміці) та логічного узагальнення (при формулюванні підсумкових висновків).

Виклад основного матеріалу. Агрегування негативної синергійності в системі ДТПН стосується суперечностей та дисфункцій, які виникають у процесі формування та реалізації патріотизму як інструменту консолідації суспільства та зміцнення державності. Негативна синергійність виникає, коли елементи системи ДТПН (зокрема, ідеологічні, культурні, політичні, соціальні фактори) взаємодіють таким чином, що призводять до ослаблення загального ефекту. Наприклад, надмірна ідеологізація патріотизму може викликати відторгнення у частини населення, що призводить до роз'єднання суспільства замість його консолідації. Окрім того, економічна нерівність та соціальна несправедливість можуть підривати основи патріотизму, оскільки громадяни, які не відчують підтримки з боку держави, менш схильні ідентифікувати себе з нею. Додатково в умовах глобалізації зростає вплив транснаціональних цінностей, що призводить до розмивання національної ідентичності. Наведене ускладнює формування стабільного патріотизму, який би відповідав сучасним викликам глобальної економічної нестабільності та й пріоритетам сталого розвитку [1–16].

Практично, детермінантно-індексний підхід до цієї проблеми передбачає комплексний аналіз причинно-наслідкових зв'язків, які призводять до негативних ефектів з їх концентрованою на національній ідентичності. Означений підхід дозволяє систематизувати індекси за детермінантами (причинами), які сприяють виникненню негативної синергії, тобто ситуації, коли сукупний ефект взаємодії елементів системи є меншим, ніж очікуваний, або навіть протилежним зазначеним цілям. До таких комплексних індексів щодо формування негативної синергійності в системі ДТПН можливо віднести: соціальну напруженість, економічну нестабільність, політичну нестабільність, зовнішні загрози.

Інструментарний апарат детермінантно-індексного підходу щодо оцінки негативної синергійності в системі ДТПН може бути побудований на основі характерних індексів: соціальної напруженості, економічної нестабільності, політичної нестабільності та зовнішніх загроз. Означений підхід дозволить кількісно оцінити ступінь негативного впливу різних факторів на стабільність та патріотичну єдність нації. Розглянемо кожен з окреслених індексів через розрахункові процедури на основі статистичних і експертних даних країн-членів Європейського Союзу та України у динаміці окремо та у їх сумарному прояві [2; 11].

Зокрема, *Індекс соціальної напруженості* — це показник, який відображає рівень конфліктів, нерівності та недовіри в суспільстві. Він враховує такі фактори, як соціальна нерівність, міжетнічні конфлікти, рівень безробіття, доступ до соціальних послуг та загальний рівень довіри до інституцій.

Означений індекс допомагає оцінити, наскільки стабільним є суспільство та які ризики існують для його розвитку з позиції ДТПН.

Індекс соціальної напруженості (ІСН) можна розрахувати як середньозважене значення декількох показників:

$$\begin{aligned}
 ІСН = & w_1 \cdot \text{Індекс нерівності} + \\
 & + w_2 \cdot \text{Індекс безробіття} + \\
 & + w_3 \cdot \text{Індекс міжетнічних конфліктів} + \\
 & + w_4 \cdot \text{Індекс довіри до інституцій}
 \end{aligned}$$

де: w_1, w_2, w_3, w_4 — ваги кожного показника (зокрема, $w_1 = 0,3; w_2 = 0,3; w_3 = 0,2; w_4 = 0,2$);

Індекс нерівності — рівень економічної та соціальної нерівності (наприклад, коефіцієнт Джіні);

Індекс безробіття — рівень безробіття в країні;

Індекс міжетнічних конфліктів — наявність конфліктів між різними етнічними, релігійними чи культурними групами;

Індекс довіри до інституцій — рівень довіри до державних органів, поліції, судової системи тощо.

Властиво динаміка ІСН (в період 2013–2023 роки) наведена в табл. 1.

Виходячи з табл. 1 можливо навести базові тенденції щодо ІСН:

Країни Європейського Союзу:

- Німеччина, Франція, Італія, Іспанія:
 - Рівень соціальної напруженості зростає через міграційні кризи, соціальні протести та економічні проблеми.

- Польща, Угорщина:
 - Зростання через конфлікти з ЄС, авторитарні тенденції та внутрішню політичну напруженість.

- Північна Європа (Швеція, Данія, Фінляндія):
 - Незначне зростання через нові виклики, такі як міграційні проблеми та напруженість з Росією.

Україна:

- 2013–2014: Високий рівень соціальної напруженості через політичну кризу, економічну рецесію та початок війни на сході.

- 2015–2021: Деяке зниження рівня через реформи та стабілізацію ситуації, але залишається високим через триваючу війну.

- 2022–2023: Різке зростання через повномасштабне вторгнення Росії, економічну кризу та соціальну напруженість.

З наведеного випливає, що:

- У країнах ЄС рівень соціальної напруженості зростає через нові виклики, такі як міграційні кризи, соціальні протести та економічні проблеми.

- Україна має найвищий рівень соціальної напруженості через війну, економічну кризу та політичну нестабільність.

Наведемо розрахунок ІСН для України у 2023 році за наступними усередненими даними:

- Індекс нерівності = 8,5;
- Індекс безробіття = 9,0;
- Індекс міжетнічних конфліктів = 9,5;
- Індекс довіри до інституцій = 7,0.

Тоді:

Таблиця 1

Динаміка Індексу соціальної напруженості в країнах Європейського Союзу та Україні (2013–2023 роки)

Країна	2013	2015	2017	2019	2021	2023	Характерні ознаки
Німеччина	3,5	4,0	4,2	4,5	4,8	5,0	Зростання через міграційну кризу та соціальну напруженість.
Франція	5,0	5,5	5,8	6,0	6,2	6,5	Зростання через соціальні протести та міжетнічні конфлікти.
Польща	4,0	4,5	4,8	5,0	5,2	5,5	Зростання через політичну поляризацію та конфлікти з ЄС.
Угорщина	4,2	4,7	5,0	5,3	5,5	5,8	Зростання через популізм, авторитарні тенденції та соціальну напруженість.
Швеція	2,5	3,0	3,2	3,5	3,8	4,0	Зростання через міграційні проблеми та соціальну напруженість.
Італія	5,5	6,0	6,2	6,5	6,8	7,0	Зростання через економічні проблеми та політичну нестабільність.
Іспанія	5,0	5,5	5,8	6,0	6,2	6,5	Зростання через регіональні конфлікти (Каталонія).
Данія	2,0	2,5	2,8	3,0	3,2	3,5	Незначне зростання через соціальну напруженість.
Фінляндія	2,2	2,7	3,0	3,2	3,5	3,8	Зростання через напруженість з Росією.
Україна	7,0	8,5	8,0	7,5	7,2	9,0	Високий рівень через російсько-українську війну, економічні проблеми та політичну нестабільність.

Джерело: власна розробка

$$ICH = 0,3 \cdot 8,5 + 0,3 \cdot 9,0 + 0,2 \cdot 9,5 + 0,2 \cdot 7,0 = 2,55 + 2,7 + 1,9 + 1,4 = 8,55.$$

Відмітимо, що вище запропонована формула дозволяє: кількісно оцінити рівень соціальної напруженості, проаналізувати його динаміку в різних країнах, а значить приймати обґрунтовані управлінські рішення за цим аспектом з позиції формування й активізації ДТПН.

Водночас, *Індекс економічної нестабільності* — це показник, який відображає рівень економічних ризиків і нестабільності в країні. Він враховує такі фактори, як рівень інфляції, безробіття, державний борг, коливання ВВП та інші макроекономічні показники. Цей індекс допомагає оцінити, наскільки економіка країни схильна до криз із врахуванням глобальної економічної нестабільності та які ризики існують для її сталого розвитку.

За аналогією з попереднім, Індекс економічної нестабільності (ІЕН) можна також розрахувати як середньозважене значення кількох показників, тобто:

$$IEN = w_1 \cdot \text{Індекс інфляції} + w_2 \cdot \text{Індекс безробіття} + w_3 \cdot \text{Індекс державного боргу} + w_4 \cdot \text{Колівання ВВП},$$

де: w_1, w_2, w_3, w_4 — ваги кожного показника (зокрема, $w_1 = 0,3; w_2 = 0,3; w_3 = 0,2; w_4 = 0,2$); Індекс інфляції — рівень інфляції в країні; Індекс безробіття — рівень безробіття в країні; Індекс державного боргу — відношення державного боргу до ВВП; Колівання ВВП — стандартне відхилення темпів зростання ВВП за останні роки.

Властиво динаміка ІЕН (в період 2013–2023 роки) наведена в табл. 2.

Виходячи з табл. 2 можливо навести базові тенденції щодо ІЕН:

Країни Європейського Союзу:

- Німеччина, Франція, Італія, Іспанія:
 - Рівень економічної нестабільності зростає через енергетичну кризу, інфляцію та економічні проблеми.
- Польща, Угорщина:
 - Зростання через економічні ризики, інфляцію та політичну нестабільність.
- Північна Європа (Швеція, Данія, Фінляндія):
 - Незначне зростання через енергетичну кризу та економічні ризики.

Україна:

- 2013–2014: Високий рівень економічної нестабільності через політичну кризу, економічну рецесію та початок війни на сході.
 - 2015–2021: Деяке зниження рівня через реформи та стабілізацію ситуації, але залишається високим через триваючу війну.
 - 2022–2023: Різне зростання через повномасштабне вторгнення Росії, економічну кризу та зниження ВВП.
- З наведеного випливає, що:
- У країнах ЄС рівень економічної нестабільності зростає через нові виклики, такі як енергетична криза, інфляція та економічні проблеми.
 - Україна має найвищий рівень економічної нестабільності через війну, економічну кризу та зниження ВВП.

Таблиця 2

Динаміка Індексу економічної нестабільності в країнах Європейського Союзу та Україні (2013–2023 роки)

Країна	2013	2015	2017	2019	2021	2023	Характерні ознаки
Німеччина	3,0	3,5	3,8	4,0	4,2	4,5	Зростання через енергетичну кризу та економічні ризики.
Франція	4,5	5,0	5,2	5,5	5,8	6,0	Зростання через економічні проблеми та соціальну напруженість.
Польща	4,0	4,5	4,8	5,0	5,2	5,5	Зростання через економічні ризики та інфляцію.
Угорщина	4,2	4,7	5,0	5,3	5,5	5,8	Зростання через економічні проблеми та політичну нестабільність.
Швеція	2,5	3,0	3,2	3,5	3,8	4,0	Зростання через енергетичну кризу та економічні ризики.
Італія	5,5	6,0	6,2	6,5	6,8	7,0	Зростання через економічні проблеми та високий державний борг.
Іспанія	5,0	5,5	5,8	6,0	6,2	6,5	Зростання через економічні проблеми та високий рівень безробіття.
Данія	2,0	2,5	2,8	3,0	3,2	3,5	Незначне зростання через економічні ризики.
Фінляндія	2,2	2,7	3,0	3,2	3,5	3,8	Зростання через енергетичну кризу та економічні ризики.
Україна	8,0	9,5	8,5	7,8	7,5	9,8	Високий рівень через російсько-українську війну, економічну кризу та політичну нестабільність.

Джерело: власна розробка

Наведемо розрахунок ІЕН для України у 2023 році за наступними усередненими даними:

- Індекс інфляції = 9,5;
- Індекс безробіття = 8,5;
- Індекс державного боргу = 7,0;
- Коливання ВВП = 10,0.

Тоді:

$$ІЕН = 0,3 \cdot 9,5 + 0,3 \cdot 8,5 + 0,2 \cdot 7,0 + 0,2 \cdot 10,0 = 2,85 + 2,55 + 1,4 + 2,0 = 8,8.$$

Відмітимо, що вище запропонована формула дозволяє: кількісно оцінити рівень економічної нестабільності, проаналізувати його динаміку в різних країнах, а значить приймати обґрунтовані управлінські рішення за цим аспектом з позиції ДТПН.

Важливу роль в системі ДТПН відіграє також політична нестабільність, яка визначається через відповідний індекс. Зокрема, *Індекс політичної нестабільності* — це показник, який відображає рівень ризиків, пов'язаних із політичною системою країни. Він враховує такі фактори, як корупція, політичні конфлікти, недовіра до уряду, часті зміни влади, соціальні протести та інші аспекти, що впливають на стабільність політичного середовища. Означений індекс допомагає оцінити, наскільки стабільною є політична система країни та які ризики існують для її розвитку.

Індекс політичної нестабільності (ІПН) можна розрахувати як середньозважене значення кількох показників, тобто:

$$ІПН = w_1 \cdot \text{Індекс корупції} + w_2 \cdot \text{Індекс політичних конфліктів} + w_3 \cdot \text{Індекс довіри до уряду} + w_4 \cdot \text{Індекс соціальних протестів}$$

де: w_1, w_2, w_3, w_4 — ваги кожного показника (зокрема, $w_1 = 0,3; w_2 = 0,3; w_3 = 0,2; w_4 = 0,2$); Індекс корупції — рівень корупції в країні (наприклад, за даними Transparency International); *Індекс політичних конфліктів* — наявність політичних конфліктів, змін влади чи політичної напруженості; Індекс довіри до уряду — рівень довіри громадян до уряду та політичних інституцій; Індекс соціальних протестів — частота та масштаб соціальних протестів.

Властиво динаміка ІПН (в період 2013–2023 роки) наведена в табл. 3.

Виходячи з табл. 3 можливо навести базові тенденції щодо ІПН:

Країни Європейського Союзу:

- Німеччина, Франція, Італія, Іспанія:
 - Рівень політичної нестабільності зростає через соціальні протести, політичну напруженість та часті зміни уряду.
- Польща, Угорщина:
 - Зростання через конфлікти з ЄС, авторитарні тенденції та внутрішню політичну напруженість.
- Північна Європа (Швеція, Данія, Фінляндія):
 - Незначне зростання через нові виклики, такі як політична напруженість та соціальні проблеми.

Україна:

- 2013–2014: Високий рівень політичної нестабільності через Революцію Гідності, зміну влади та початок війни на сході.
- 2015–2021: Деяке зниження рівня через реформи та стабілізацію ситуації, але залишається високим через корупцію та політичну напруженість.
- 2022–2023: Різке зростання через повномасштабне вторгнення Росії та політичну кризу.

Таблиця 3

Динаміка Індексу політичної нестабільності в країнах Європейського Союзу та Україні (2013–2023 роки)

Країна	2013	2015	2017	2019	2021	2023	Характерні ознаки
Німеччина	3,0	3,5	3,8	4,0	4,2	4,5	Зростання через політичну напруженість та соціальні проблеми.
Франція	4,5	5,0	5,2	5,5	5,8	6,0	Зростання через соціальні протести та політичну нестабільність.
Польща	4,0	4,5	4,8	5,0	5,2	5,5	Зростання через конфлікти з ЄС та внутрішню політичну напруженість.
Угорщина	4,2	4,7	5,0	5,3	5,5	5,8	Зростання через авторитарні тенденції та конфлікти з ЄС.
Швеція	2,5	3,0	3,2	3,5	3,8	4,0	Зростання через політичну напруженість та соціальні проблеми.
Італія	5,5	6,0	6,2	6,5	6,8	7,0	Зростання через часті зміни уряду та політичну нестабільність.
Іспанія	5,0	5,5	5,8	6,0	6,2	6,5	Зростання через регіональні конфлікти (Каталонія).
Данія	2,0	2,5	2,8	3,0	3,2	3,5	Незначне зростання через політичну напруженість.
Фінляндія	2,2	2,7	3,0	3,2	3,5	3,8	Зростання через політичну напруженість.
Україна	7,5	8,8	8,0	7,5	7,2	9,5	Високий рівень через політичну кризу, корупцію та російсько-українську війну.

Джерело: власна розробка

З наведеного випливає, що:

- У країнах ЄС рівень політичної нестабільності зростає через нові виклики, такі як соціальні протести, політична напруженість та часті зміни уряду.
- Україна має найвищий рівень політичної нестабільності через війну, корупцію та політичну кризу.

Наведемо розрахунок ІПН для України у 2023 році за наступними усередненими даними: Індекс корупції = 9,0; Індекс політичних конфліктів = 9,5; Індекс довіри до уряду = 7,0; Індекс соціальних протестів = 8,5.

Тоді:

$$IPN = 0,3 \cdot 9,0 + 0,3 \cdot 9,5 + 0,2 \cdot 7,0 + 0,2 \cdot 8,5 = 2,7 + 2,85 + 1,4 + 1,7 = 8,65.$$

Відмітимо, що вище запропонована формула дозволяє: кількісно оцінити рівень політичної нестабільності, проаналізувати його динаміку в різних країнах, а значить приймати обґрунтовані управлінські рішення за цим аспектом з позиції ДТІПН.

В інструментарному апараті вагоме місце відводиться й зовнішнім загрозам, які визначаються через відповідний індекс. Так, *Індекс зовнішніх загроз* — це показник, який відображає рівень ризиків, пов'язаних із зовнішніми факторами, що можуть вплинути на безпеку та стабільність країни в умовах глобальної економічної нестабільності. Він враховує такі аспекти, як військові конфлікти, санкції, економічний тиск, терористичні загрози, кібератаки та інші зовнішні виклики. Означений індекс допомагає оцінити, наскільки країна стикається з зовнішніми ризиками та які загрози існують для її розвитку.

Індекс зовнішніх загроз (ІЗЗ) можна розрахувати як середньозважене значення кількох показників:

$$IZZ = w_1 \cdot \text{Індекс військових конфліктів} + w_2 \cdot \text{Індекс санкцій} +$$

$$+w_3 \cdot \text{Індекс економічного тиску} +$$

$$+w_4 \cdot \text{Індекс терористичних загроз}$$

де: w_1, w_2, w_3, w_4 — ваги кожного показника (зокрема, $w_1 = 0,4; w_2 = 0,3; w_3 = 0,2; w_4 = 0,1$); Індекс військових конфліктів — наявність військових конфліктів на кордонах або безпосередньо на території країни; Індекс санкцій — рівень економічних, політичних чи торгових обмежень, введених іншими країнами чи міжнародними організаціями; Індекс економічного тиску — залежність від зовнішніх ринків, енергоносіїв чи інших ресурсів; Індекс терористичних загроз — рівень загроз тероризму та кібератак.

Властиво динаміка ІЗЗ (в період 2013–2023 роки) наведена в табл. 4.

Виходячи з табл. 3 можливо навести базові тенденції щодо ІЗЗ:

Країни Європейського Союзу:

- Німеччина, Франція, Італія, Іспанія:
 - Рівень зовнішніх загроз зростає через енергетичну залежність, терористичні загрози та кібератаки.
- Польща, Угорщина:
 - Зростання через напруженість з Росією та Білоруссю, а також енергетичну залежність.
- Північна Європа (Швеція, Данія, Фінляндія):
 - Незначне зростання через напруженість у Балтійському регіоні та кіберзагрози.

Україна:

- 2013–2014: Високий рівень зовнішніх загроз через політичну кризу, анексію Криму та початок війни на сході.
- 2015–2021: Деяке зниження рівня через стабілізацію ситуації, але залишається високим через триваючу війну.

Таблиця 4

Динаміка Індeksu зовнішніх загроз в країнах Європейського Союзу та Україні (2013–2023 роки)

Країна	2013	2015	2017	2019	2021	2023	Характерні ознаки
Німеччина	3,0	3,5	3,8	4,0	4,2	4,5	Зростання через енергетичну залежність та кіберзагрози.
Франція	4,5	5,0	5,2	5,5	5,8	6,0	Зростання через терористичні загрози та енергетичну залежність.
Польща	4,0	4,5	4,8	5,0	5,2	5,5	Зростання через напруженість з Росією та Білоруссю.
Угорщина	4,2	4,7	5,0	5,3	5,5	5,8	Зростання через енергетичну залежність та конфлікти з ЄС.
Швеція	2,5	3,0	3,2	3,5	3,8	4,0	Зростання через напруженість у Балтійському регіоні.
Італія	4,0	4,5	4,8	5,0	5,2	5,5	Зростання через енергетичну залежність та міграційну кризу.
Іспанія	3,5	4,0	4,2	4,5	4,8	5,0	Зростання через терористичні загрози та енергетичну залежність.
Данія	2,0	2,5	2,8	3,0	3,2	3,5	Незначне зростання через кіберзагрози.
Фінляндія	2,2	2,7	3,0	3,2	3,5	3,8	Зростання через напруженість з Росією.
Україна	7,0	9,5	8,5	8,0	7,8	9,8	Високий рівень через війну на сході, анексію Криму та повномасштабне вторгнення Росії.

Джерело: власна розробка

– 2022–2023: Різке зростання через повномасштабне вторгнення Росії та зовнішній тиск.

З наведеного випливає, що:

- У країнах ЄС рівень зовнішніх загроз зростає через нові виклики, такі як енергетична залежність, терористичні загрози та кібератаки.
- Україна має найвищий рівень зовнішніх загроз через війну, санкції та економічний тиск.

Наведемо розрахунок ІЗЗ для України у 2023 році за наступними усередненими даними:

- Індекс військових конфліктів = 10,0;
- Індекс санкцій = 9,5;
- Індекс економічного тиску = 8,5;
- Індекс терористичних загроз = 7,0.

Тоді:

$$I33 = 0,4 \cdot 10,0 + 0,3 \cdot 9,5 + 0,2 \cdot 8,5 + 0,1 \cdot 7,0 = 4,0 + 2,85 + 1,7 + 0,7 = 9,25.$$

Відмітимо, що вище запропонована формула дозволяє: кількісно оцінити рівень зовнішніх загроз, проаналізувати його динаміку в різних країнах, а значить приймати обґрунтовані управлінські рішення за цим аспектом з позиції ДТПН.

Водночас, узагальнена формула для оцінки негативної синергійності в системі державотворчого патріотизму нації може бути побудована на основі індексів соціальної напруженості, економічної нестабільності, політичної нестабільності та зовнішніх загроз. Дана формула дозволить кількісно оцінити ступінь негативного впливу цих факторів на стабільність та патріотичну єдність нації, тобто:

$$HC = \alpha \cdot ICH + \beta \cdot IEN + \gamma \cdot IPI + \delta \cdot I33,$$

або

$$NS = \alpha \cdot S + \beta \cdot E + \gamma \cdot P + \delta \cdot T,$$

де:

- NS (Negative Synergy) — індекс негативної синергійності, який відображає загальний рівень дестабілізації системи державотворчого патріотизму.
- S — індекс соціальної напруженості (наприклад, рівень соціальних конфліктів, міжетнічні протиріччя, рівень довіри до інституцій).
- E — індекс економічної нестабільності (наприклад, рівень інфляції, безробіття, падіння ВВП).
- P — індекс політичної нестабільності (наприклад, рівень корупції, частість змін у владі, політичні кризи).
- T — індекс зовнішніх загроз (наприклад, військова загроза, економічні санкції, міжнародна ізоляція).
- $\alpha, \beta, \gamma, \delta$ — вагові коефіцієнти, які визначають важливість кожного фактору (їх значення можуть бути визначені експертно або на основі статистичного аналізу).

Для оцінки динаміки негативної синергійності в системі державотворчого патріотизму нації використано формулу:

$$NS_t = \alpha \cdot S_t + \beta \cdot E_t + \gamma \cdot P_t + \delta \cdot T_t,$$

де: NS_t — індекс негативної синергійності в рік t ; S_t — індекс соціальної напруженості в рік t ; E_t —

індекс економічної нестабільності в рік t ; P_t — індекс політичної нестабільності в рік t ; T_t — індекс зовнішніх загроз в рік t ; $\alpha, \beta, \gamma, \delta$ — вагові коефіцієнти (наприклад, $\alpha = 0,3, \beta = 0,2, \gamma = 0,3, \delta = 0,2$).

Об'єктивно, що таких оціночних підходах важливе місце займають якісні джерела даних, зокрема:

- Соціальна напруженість (S_t): Дані можуть бути взяті з соціологічних опитувань, індексів соціальної довіри (наприклад, Eurobarometer для ЄС, соціологічні дослідження в Україні).
- Економічна нестабільність (E_t): Дані про ВВП, інфляцію, безробіття (наприклад, від Євростату для ЄС та Держстату України, або МВФ, Світового банку).
- Політична нестабільність (P_t): Індеси політичної стабільності (наприклад, Worldwide Governance Indicators, Fragile States Index).
- Зовнішні загрози (T_t): Дані про військові конфлікти, економічні санкції, міжнародний тиск (наприклад, Global Peace Index, дані ООН, міжнародні звіти).

Для прикладу наведемо розрахунок негативної синергійності за даною формулою щодо Європейського Союзу та України у 2022 році.

Зокрема, для ЄС (2022):

- $S_t = 0,5$ (помірна напруженість через енергетичну кризу).
- $E_t = 0,6$ (економічні труднощі через війну в Україні).
- $P_t = 0,4$ (стабільність, але локальні проблеми).
- $T_t = 0,7$ (зовнішні загрози через війну).

$$NS_{2022} = 0,3 \cdot 0,5 + 0,2 \cdot 0,6 + 0,3 \cdot 0,4 + 0,2 \cdot 0,7 = 0,15 + 0,12 + 0,12 + 0,14 = 0,53.$$

Для України (2022):

- $S_t = 0,8$ (висока соціальна напруженість через війну).
- $E_t = 0,9$ (економічна криза через війну).
- $P_t = 0,7$ (політична нестабільність через воєнний стан).
- $T_t = 1,0$ (максимальний рівень зовнішніх загроз).

$$NS_{2022} = 0,3 \cdot 0,8 + 0,2 \cdot 0,9 + 0,3 \cdot 0,7 + 0,2 \cdot 1,0 = 0,24 + 0,18 + 0,21 + 0,20 = 0,83.$$

Порівнюючи дані щодо негативної синергійності ЄС — Україна за 2022 рік бачимо, що вона відчутно вища в Україні.

Загалом оціночна динаміка негативної синергійності в системі державотворчого патріотизму нації для ЄС та України за 2013–2023 роки наведена в табл. 5 та рис. 1.

Із даних табл. 5 та рис. 1 слідує:

для ЄС:

- 2013–2015: Поступове зростання через економічну кризу та міграційну хвилю.
- 2016–2019: Стабілізація з невеликими коливаннями.
- 2020–2023: Різке зростання через COVID-19 та війну в Україні.

Таблиця 5

**Динаміка негативної синергійності в системі державотворчого патріотизму нації
для Європейського Союзу та України**

Рік	S_t	E_t	P_t	T_t	Негативна синергійність (NS_t)
Європейський Союз					
2013	0,4	0,5	0,3	0,2	$0,3 \cdot 0,4 + 0,2 \cdot 0,5 + 0,3 \cdot 0,3 + 0,2 \cdot 0,2 = 0,35$
2014	0,5	0,6	0,4	0,3	$0,3 \cdot 0,5 + 0,2 \cdot 0,6 + 0,3 \cdot 0,4 + 0,2 \cdot 0,3 = 0,45$
2015	0,7	0,7	0,5	0,4	$0,3 \cdot 0,7 + 0,2 \cdot 0,7 + 0,3 \cdot 0,5 + 0,2 \cdot 0,4 = 0,58$
2016	0,6	0,6	0,6	0,5	$0,3 \cdot 0,6 + 0,2 \cdot 0,6 + 0,3 \cdot 0,6 + 0,2 \cdot 0,5 = 0,58$
2017	0,5	0,5	0,4	0,4	$0,3 \cdot 0,5 + 0,2 \cdot 0,5 + 0,3 \cdot 0,4 + 0,2 \cdot 0,4 = 0,45$
2018	0,4	0,4	0,3	0,3	$0,3 \cdot 0,4 + 0,2 \cdot 0,4 + 0,3 \cdot 0,3 + 0,2 \cdot 0,3 = 0,35$
2019	0,5	0,5	0,4	0,4	$0,3 \cdot 0,5 + 0,2 \cdot 0,5 + 0,3 \cdot 0,4 + 0,2 \cdot 0,4 = 0,45$
2020	0,8	0,9	0,7	0,6	$0,3 \cdot 0,8 + 0,2 \cdot 0,9 + 0,3 \cdot 0,7 + 0,2 \cdot 0,6 = 0,75$
2021	0,7	0,8	0,6	0,5	$0,3 \cdot 0,7 + 0,2 \cdot 0,8 + 0,3 \cdot 0,6 + 0,2 \cdot 0,5 = 0,65$
2022	0,9	0,9	0,8	0,9	$0,3 \cdot 0,9 + 0,2 \cdot 0,9 + 0,3 \cdot 0,8 + 0,2 \cdot 0,9 = 0,87$
2023	0,8	0,8	0,7	0,8	$0,3 \cdot 0,8 + 0,2 \cdot 0,8 + 0,3 \cdot 0,7 + 0,2 \cdot 0,8 = 0,77$
Україна					
2013	0,6	0,7	0,8	0,5	$0,3 \cdot 0,6 + 0,2 \cdot 0,7 + 0,3 \cdot 0,8 + 0,2 \cdot 0,5 = 0,65$
2014	0,9	0,9	0,9	0,9	$0,3 \cdot 0,9 + 0,2 \cdot 0,9 + 0,3 \cdot 0,9 + 0,2 \cdot 0,9 = 0,90$
2015	0,8	0,8	0,8	0,8	$0,3 \cdot 0,8 + 0,2 \cdot 0,8 + 0,3 \cdot 0,8 + 0,2 \cdot 0,8 = 0,80$
2016	0,7	0,7	0,7	0,7	$0,3 \cdot 0,7 + 0,2 \cdot 0,7 + 0,3 \cdot 0,7 + 0,2 \cdot 0,7 = 0,70$
2017	0,6	0,6	0,6	0,6	$0,3 \cdot 0,6 + 0,2 \cdot 0,6 + 0,3 \cdot 0,6 + 0,2 \cdot 0,6 = 0,60$
2018	0,5	0,5	0,5	0,5	$0,3 \cdot 0,5 + 0,2 \cdot 0,5 + 0,3 \cdot 0,5 + 0,2 \cdot 0,5 = 0,50$
2019	0,6	0,6	0,6	0,6	$0,3 \cdot 0,6 + 0,2 \cdot 0,6 + 0,3 \cdot 0,6 + 0,2 \cdot 0,6 = 0,60$
2020	0,8	0,9	0,8	0,7	$0,3 \cdot 0,8 + 0,2 \cdot 0,9 + 0,3 \cdot 0,8 + 0,2 \cdot 0,7 = 0,80$
2021	0,7	0,8	0,7	0,6	$0,3 \cdot 0,7 + 0,2 \cdot 0,8 + 0,3 \cdot 0,7 + 0,2 \cdot 0,6 = 0,70$
2022	1,0	1,0	1,0	1,0	$0,3 \cdot 1,0 + 0,2 \cdot 1,0 + 0,3 \cdot 1,0 + 0,2 \cdot 1,0 = 1,00$
2023	0,9	0,9	0,9	0,9	$0,3 \cdot 0,9 + 0,2 \cdot 0,9 + 0,3 \cdot 0,9 + 0,2 \cdot 0,9 = 0,90$

Джерело: власна розробка

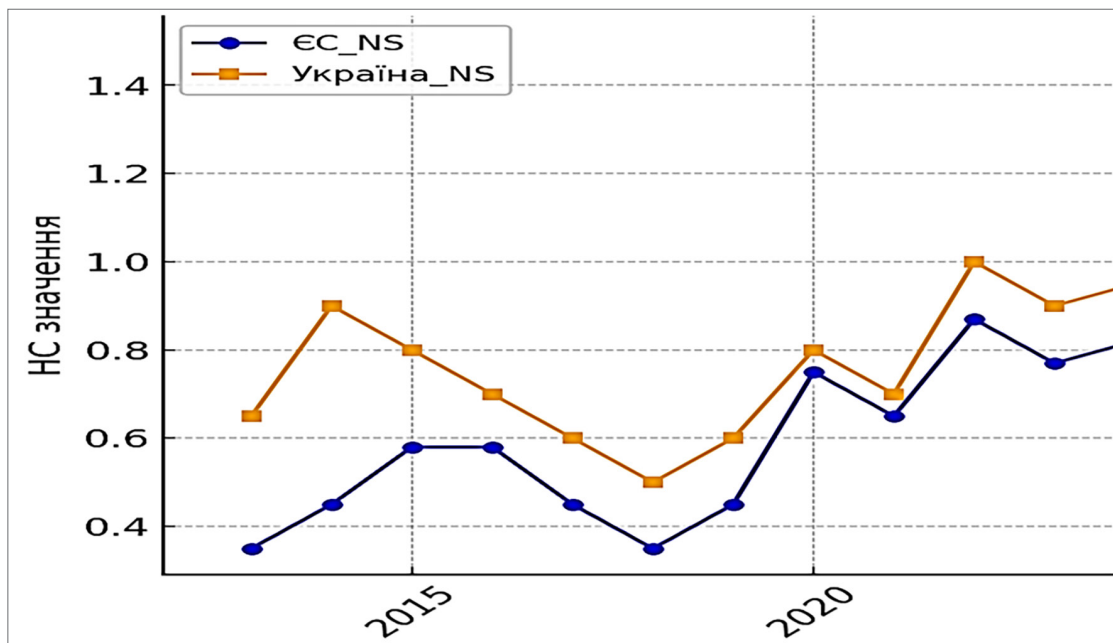

Рис. 1. Динаміка негативної синергійності в системі державотворчого патріотизму нації
для Європейського Союзу та України

Джерело: власна розробка

для України:

- 2013–2014: Різке зростання через Революцію гідності та початок російсько-української війни.
- 2015–2019: Поступове зниження, але залишається високим.
- 2020–2023: Різке зростання через COVID-19 та повномасштабну війну.

Наведена динаміка негативної синергійності може бути використана для розробки стратегій зміцнення соціально-економічної стабільності в контексті сталого розвитку та активізації прояву державотворчого патріотизму нації.

Результативним наслідком негативної синергійності через загальний прояв детермінантно-індексного агрегування негативних ефектів є: роз'єднання суспільства, зниження довіри до інституцій, ослаблення національної ідентичності, зростання соціальної напруженості.

Водночас, апаратний інструментарій щодо оцінки негативної синергійності в системі державотворчого патріотизму нації має широкі можливості застосування, зокрема: діагностика стану системи і порівняльний аналіз (у цьому контексті оцінка дозволяє виявити базові фактори, які підривають стабільність та єдність нації, порівняти рівень збалансованості в ЄС та Україні, виявити характерні відмінності та схожість); прогнозування (оскільки на основі динаміки можливо прогнозувати майбутні ризики та розробляти превентивні заходи); розробка політики (результати можуть бути використані для розробки стратегій зміцнення державотворчого патріотизму нації, зокрема через соціальну єдність, економічну стабілізацію та протидію зовнішнім загрозам); моніторинг ефективності (властиво динаміка дозволяє оцінити ефективність вжитих заходів, порівнюючи значення індексів у різні періоди).

Висновки. Детермінантно-індексний підхід до проблеми негативної синергійності в системі державотворчого патріотизму нації передбачає комплексний аналіз причинно-наслідкових зв'язків, які призводять до негативних ефектів у сталому розвитку з їх конкретним проявом та концентрованістю на національній ідентичності. Означений підхід дозволяє сформулювати інструментарій апарат та систематизувати індекси, які сприяють виникненню негативної синергії, тобто ситуації, коли сукупний ефект взаємодії елементів системи є меншим, ніж очікуваний, або навіть протилежним зазначеним цілям. До таких комплексних індексів щодо формування негативної синергійності в системі ДТІПН віднесено: соціальну напруженість, економічну нестабільність, політичну нестабільність, зовнішні загрози.

Базові детермінанти (причини) негативної синергійності включають: соціальну напруженість (нерівність, конфлікти, відчуття несправедливості); економічну нестабільність (безробіття, інфляція, зниження рівня життя); політичну нестабільність

(корупція, недовіра до влади, часті зміни політичного курсу); зовнішні загрози (військові конфлікти, санкції, економічний тиск).

Подолання негативної синергійності вимагає комплексного підходу, який враховує взаємодію всіх факторів, що сприяють цьому явищу. Для подолання негативних ефектів у сталому розвитку необхідно враховувати обставини у їх взаємодії та розробляти стратегії, спрямовані на усунення суперечностей та зміцнення позитивної синергії в суспільстві. Означене включає реформи в політичній, економічній, соціальній та культурній сферах, а також активну роботу з формування національної ідеї, яка об'єднує всі верстви населення.

Серед пріоритетних заходів у цьому контексті можна виділити: соціальна політика (зменшення нерівності, забезпечення соціальної справедливості); економічна стабілізація (підтримка економічного зростання, боротьба з безробіттям та інфляцією); політичні реформи (боротьба з корупцією, підвищення прозорості та підзвітності влади); зовнішня політика (забезпечення національної безпеки, протидія зовнішнім загрозам).

Розрахунки показують, що в країнах-членах Європейського Союзу негативна синергійність зросла під час криз (міграційна, COVID-19, війна в Україні), але залишається на помірному рівні. Водночас, в Україні спостерігається високий рівень негативної синергійності через внутрішні та зовнішні кризи, з різким наростанням у 2022 році через повномасштабну війну.

Пропонований інструментарій щодо оцінки негативної синергійності має широкі межі застосування, зокрема: порівняльний аналіз, прогнозування, розробка політик, моніторинг ефективності.

Для подолання негативної синергійності в системі державотворчого патріотизму нації необхідні не лише реактивні заходи, але й проактивні стратегії, спрямовані на попередження виникнення та посилення негативних факторів. Означене включає розвиток національної ідентичності, формування громадянської свідомості та залучення громадян до участі в державотворчому процесі. Подолання негативної синергійності є спільною відповідальністю як держави, так і громадянського суспільства. Лише спільними зусиллями можна досягти позитивних змін, які забезпечать стабільність, єдність та патріотичний настрій в суспільстві.

Загалом, дослідження негативної синергійності в системі державотворчого патріотизму нації підкреслює необхідність вироблення комплексних та системних заходів до вирішення цієї проблеми, яка, крім іншого, перешкоджає досягненню цілей сталого розвитку. Окреслене дозволить не лише зменшити масштаби прояву негативної синергійності, але й створити ефективні умови для формування міцної, єдиної та патріотично налаштованої нації.

Література

1. Вплив міграції на соціально-економічну ситуацію в Україні : аналітична доповідь / за ред. В. Потапенка. К. : НІСД, 2023. 33 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.01>.
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.02.2025).
3. Карпінський Б. А., Васильків І. М., Шевців А. Б., Карпінська О. Б. Еволюція підходів у моделюванні соціально-економічних процесів і сталого розвитку. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.3. С. 253–265.
4. Карпінський Б. А. Державотворчий патріотизм нації: податкова домінанта інвестиційного зростання. Монографія. Львів : Колір ПРО, 2018. 480 с. (Серія «Держава і стратегіологія»).
5. Карпінський Б. А. Негативна синергічність: прояв у фінансовій продуктивності території. Монографія. Львів : Колір ПРО, 2017. 116 с. (Серія «Держава і стратегіологія»).
6. Карпінський Б. А., Григоренко В. О. Синергетика: еволюція поглядів та прояв управлінських рішень у фінансово-економічному просторі. Частина II. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.18. С. 252–259.
7. Карпінський Б. А., Карпінська О. Б. Аксиоматика та ознаки генезису життя й державотворення та їх соціо-економічне забезпечення. *Бізнес Інформ*. 2020. № 9. С. 6–19. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-6-19>
8. Карпінський Б. А., Карпінська О. Б. Мотив як управлінська основа державотворчого патріотизму нації з позиції стратегіології розвитку держави. *Бізнес Інформ*. 2023. № 2. С. 6–15. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-2-6-15>.
9. Карпінський Б. А., Карпінська О. Б., Шевців А. Б. Генезис науково-практичних засад програм сталого розвитку в Україні. *Бізнес Інформ*. 2020. № 7. С. 83–92. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-83-92>.
10. Arcuri A. International Economic Law and Disintegration: Beware the Schmittean Moment. *Journal of International Economic Law*. 2020. 23(2). 323–345. doi: <https://doi.org/10.1093/jiel/jgaa012>.
11. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cei_pc032/default/table?lang=en&category=cei_cei_pc (дата звернення: 25.02.2025).
12. Golan M. S., Jernegan L. H., Linkov I. Trends and applications of resilience analytics in supply chain modeling: systematic literature review in the context of the Covid-19 pandemic. *Environment Systems & Decisions*. 2020. 40. 222–243. URL: https://link.springer.com/article/10.1007/s10669-020-09777-w?utm_source=getftr&utm_medium=getftr&utm_campaign=getftr_pilot&getft_integrator=sciencedirect_contenthosting (дата звернення: 25.02.2025).
13. Karpinsky B. A., Bozhshko S. M. Economic Growth at sustainable development of economy: monografy. Lviv: Prostir-M, 2006. 376 p.
14. Porter M. E., Claas L. Toward a New Conception of the Environment-Competitiveness Relationship. *Journal of Economic Perspectives*. 1995. 9 (4). 97–118. DOI: 10.1257/jep.9.4.97.
15. Rodrik D. The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy. New York and London: W. W. Norton, 2011. 368 p. URL: <https://drodrik.scholar.harvard.edu/publications/globalization-paradox-democracy-and-future-world-economy> (дата звернення: 26.02.2025).
16. Stiglitz J. E. Globalization and Its Discontents. *Public Choice*. 2004. 120 (1/2). P. 234–239. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Globalization_and_Its_Discontents.html?hl=ru&id=geN6MUthHdkC&redir_esc=y. (дата звернення: 23.02.2025).

References

1. Vplyv mihratsii na sotsialno-ekonomichnu sytuatsiiu v Ukraini [The impact of migration on the socio-economic situation in Ukraine analytical report]. Under the editorship V. Potapenko. K.: NISS. 33 p. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.01> [in Ukrainian].
2. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy — State Statistics Service of Ukraine*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
3. Karpynskiy, B. A., Vasylykiv, I. M., Shevtsiv, A. B., & Karpynska, O. B. (2015). Evoliutsiia pidkhodiv u modeliuvanni sotsialno-ekonomichnykh protsesiv i staloho rozvytku [Evolution of approaches in modeling socio-economic processes and sustainable development]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy — Scientific Bulletin of the NLTU of Ukraine*, 25.3. pp. 253–265 [in Ukrainian].
4. Karpynskiy, B. A. (2018). Derzhavotvorchyy patriotyzm natsiyi: podatkovya dominanta investytsiynoho zrostannya [State-creative patriotism of nation: tax dominant of investment growth]. L'viv: Kolir PRO. 480 p. (Seriya “Derzhava i stratehiolohiya”) [in Ukrainian].
5. Karpynskiy, B. A. (2017). Nehatyvna synerhichnist: proiav u finansovii produktyvnosti terytorii [Negative synergy: manifestation in the financial productivity of the territory]. Lviv: Kolir PRO. 116 p. (Seriya “Derzhava i stratehiolohiia”) [in Ukrainian].
6. Karpynskiy, B. A., & Hryhorenko, V. O. (2013). Synerhetyka: evoliutsiia pohliadiv ta proiav upravlinskykh rishen u finansovo-ekonomichnomu prostori. Chastyna II [Synergetics: Evolution of Views and Manifestation of Management Decisions in the Financial and Economic Space. Part II]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy — Scientific Bulletin of the NLTU of Ukraine*, 23.18. Pp. 252–259 [in Ukrainian].
7. Karpynskiy, B. A., & Karpynska, O. B. (2020). Aksiomyatka ta oznaky henezysu zhyttia y derzhavotvorennia ta yikh sotsio-ekonomichne zabezpechennia [The Axiomatics and Signs of Both the Life Genesis and the State Formation, Their

Socio-Economic Provision]. *Biznes Inform — Business Inform*, 9. pp. 6–19. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-6-19> [in Ukrainian].

8. Karpinskyi, B. A., & Karpinska, O. B. (2023). Motyv yak upravlinska osnova derzhavotvorchoho patriotyzmu natsii z pozytsii stratehiolohii rozvytku derzhavy [Motives as a Managerial Basis of the State-Creating Patriotism of the Nation from the Standpoint of the State Development Strategiology]. *Biznes Inform — Business Inform*, 2, 6–15. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-2-6-15> [in Ukrainian].

9. Karpinskyi, B. A., Karpinska, O. B., & Shevtsiv, A. B. (2020). Henezys naukovo-praktychnykh zasad proham staloho rozvytku v Ukraini [Genesis of scientific and practical principles of sustainable development programs in Ukraine]. *Biznes Inform — Business Inform*, 7. pp. 83–92. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-83-92> [in Ukrainian].

10. Arcuri, A. (2020). International Economic Law and Disintegration: Beware the Schmittean Moment. *Journal of International Economic Law*, 23(2). pp. 323–345. doi: <https://doi.org/10.1093/jiel/jgaa012>.

11. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cei_pc_032/default/table?lang=en&category=cei.cei_pc.

12. Golan, M. S., Jernegan, L. H., & Linkov, I. (2020). Trends and applications of resilience analytics in supply chain modeling: systematic literature review in the context of the Covid-19 pandemic. *Environment Systems & Decisions*, 40. pp. 222–243. Retrieved from https://link.springer.com/article/10.1007/s10669-020-09777-w?utm_source=getftr&utm_medium=getftr&utm_campaign=getftr_pilot&getft_integrator=sciencedirect_contenthosting

13. Karpinsky, B. A., & Bozshko, S. M. (2006). Economic Growth at sustainable development of economy: monografy. Lviv: Prostir- M. 376 p.

14. Porter, M. E., & Claas, L. (1995). Toward a New Conception of the Environment-Competitiveness Relationship. *Journal of Economic Perspectives*, 9(4). pp. 97–118. DOI: 10.1257/jep.9.4.97

15. Rodrik, D. (2011). The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy. New York and London: W. W. Norton. 368. Retrieved from <https://drodrik.scholar.harvard.edu/publications/globalization-paradox-democracy-and-future-world-economy>

16. Stiglitz, J. E. (2004). Globalization and Its Discontents. *Public Choice*, 120 (1/2). pp. 234–239. Retrieved from https://books.google.com.ua/books/about/Globalization_and_Its_Discontents.html?hl=ru&id=geN6MUthHdkC&redir_esc=y